

УДК 911.3

Неголюк Катерина Сергіївна

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна
e-mail: Katrundel_katya@mail.ru

Смирнов Ігор Георгійович,
доктор географічних наук, професор

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна
e-mail: smyrnov_ig@ukr.net

ВИННІ ДОРОГИ ЯК ІНФРАСТРУКТУРНА ОСНОВА ВИННОГО ТУРИЗМУ

Мета. Дана стаття розкриває сутність, застосування та географію винних доріг у туризмі, як основи для розвитку винного (ено) туризму.

Методика. Підготовча фаза почався з вибору теми роботи, осмислення актуальності та завдань статті, на цьому етапі використовувався літературний метод. На наступному етапі, над змістом, були опрацьовані такі методи: історичний, систематизації, абстрагування. На заключному етапі було вжито методи синтезу та дедукції.

Результати. У статті розкрито значення інфраструктури для винного туризму. Висвітлено особливості географії винних доріг світу та охарактеризовані винні дороги країн Європи, як туристична дестинація. Основну увагу приділено Європейським країнам-лідерам туризму, в яких найбільш розвинений винний туризм. Зі стрімким розвитком винного туризму набуває сенсу висвітлення основних аспектів винних доріг.

Наукова новизна. Тема винних доріг, як інфраструктурної основи раніше не використовувалася і не була розкрита повною мірою у працях науковців.

Практична значимість. Стаття може використовуватись для розвитку туризму в Україні та закордоном.

Ключові слова: винна дорога, вино, туризм, інфраструктура.

УДК 911.3

Неголюк Катерина Сергеевна

Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченка, г. Киев, Украина,
e-mail: Katrundel_katya@mail.ru

Смирнов Игорь Георгиевич,
доктор географических наук,
профессор

Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченка, г. Киев, Украина,
e-mail: smyrnov_ig@ukr.net

ВИННЫЕ ДОРОГИ КАК ИНФРАСТРУКТУРНАЯ ОСНОВА ВИННОГО ТУРИЗМА

Цель. Данная статья раскрывает сущность, применение и географию винных

дорог в туризмі, як основи для розвитку винного (єно) туризму.

Методика. Підготовительний етап почався з вибору теми, осмислення актуальності і завдань статті, на цьому етапі використовувався літературний метод. На наступному етапі, над основним матеріалом, застосовувалися такі методи: історичний, систематизації, абстракції. В заключительній частині роботи використовувалися методи синтезу і дедукції.

Результати. В статті розкрито значення інфраструктури для винного туризму. Виділені особливості географії винних доріг світу і охарактеризовані винні доріжки країн Європи, як туристична ціль. Особливу увагу приділяється європейським країнам-лідерам туризму, у яких найбільш розвинутий винний туризм. Со стремительним розвитком винного туризму набуває значення освітлення основних аспектів винних доріг.

Наукова новизна. Тема винних доріг, як інфраструктурної основи раніше не використовувалася і не була розкритою повною мірою в роботах учених.

Практична значимість. Стаття може використовуватися для розвитку туризму в Україні і за кордоном.

Ключові слова: винна доріжка, вино, туризм, інфраструктура.

UDC 911.3

Neholiuk Kateryna Sergiivna,

Taras Shevchenko National University of
Kyiv, Kyiv, Ukraine
e-mail: Katrundel_katya@mail.ru

Smyrnov Ihor Heorhiyovych,
Doctor of Geographical Sciences, Professor

Taras Shevchenko National University of
Kyiv, Kyiv, Ukraine
e-mail: smirnov_ig@ukr.net

WINE ROADS AS BASIS OF WINE TOURISM INFRASTRUCTURE

Purpose. This article presents the essence, usage and geography of wine roads in tourism as basis for the development of wine tourism.

Methods of study. The preparatory phase began with the selection of topic, relevance and understanding the task of the article, in this stage the method of literary was used. In the next stage the following methods were processed such as historical, systematization, abstraction. In the final stage methods of synthesis and deduction were used.

Results. The paper shows a value of wine roads as infrastructure of wine tourism. Geographical features of wine roads in the world are presented and wine roads in European countries as tourist destinations are distinguished. It makes sense to show the main aspects of the wine roads with the rapid development of wine tourism.

Scientific novelty. The topic of wine roads as basis of infrastructure has not been used previously and has not been discovered fully in the work of scientists.

The practical significance. This article can be used for a tourism development in Ukraine and abroad.

Key words: wine roads, wine, tourism, infrastructure.

Постановка проблеми. У світовому туризмі розвивається та набуває все більшої популярності, відносно новий, напрямок подорожі – винний туризм, з кожним роком він привертає до себе увагу все більшої кількості винних гурманів та туристів. Невід'ємною складовою винного туризму є винні доріжки, що складають основу винних подорожей. На сьогоднішній день питання сутності, розвитку та географії винних доріг залишається

недостатньо розкритим.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Фундаментальну основу теоретичних та прикладних аспектів вивчення винного туризму складає монографія Басюк Д.І. та Шияна П.Л., цей вид туризму є предметом вивчення багатьох науковців: Сологуба Ю.І., Нездоймінова С.Г., Шпараги Т.І., Вернигори С.І. та інших. Винні дороги є різновидом дуже популярних в туризмі пейзажних доріг, які досліджують Смирнов І.Г. та інші.[1]

Виклад основного матеріалу дослідження. Винний туризм – це спеціалізований вид туризму, пов'язаний з ознайомленням з історією, технологією та культурою виробництва та споживання алкогольних напоїв у певному регіоні та дегустацією алкогольних напоїв безпосередньо у виробника. [3] Поняття "винний туризм" з'явилося на початку 90-их років минулого століття. Творцями цього модного туристичного жанру є не традиційні виноробні країни Європи, а країни так званого Нового світу. Поєднувати виноробство з туризмом додумались виноробники з Австралії і Каліфорнії. Там переважають, як правило, невеликі виноробні, які не розраховують на великі торговельні мережі в реалізації своєї продукції. Завдяки проведенню "винних уїкендів" і винних турів їм вдалося збільшити свої продажі. На даний момент таким способом реалізується близько 35% продукції більшості австралійських винних погребів, а річний прибуток від винного туризму в країні становить близько 3,6 млрд. доларів США. Приблизно 18 млн. туристів на рік відвідує виноробні в Каліфорнії, при цьому більшість з них американці. У Європі включення відомих винних погребів в туристські маршрути є досить-таки старою практикою, але вона не розвивалася як окремий бізнес, а була частиною більш загального розуміння туризму як подорож для задоволення різноманітних потреб туристів.[5]

В останні роки винний туризм стає все більш популярним, вже не достатньо лише дегустувати вина, любителі вин і невтомні мандрівники хочуть відвідувати виноробні господарства, милуватися виноградниками, розмовляти з виноробами і дегустувати вина на місці їх виготовлення. На гребені цього руху стали з'являтися винні музеї в селах і містах, що безпосередньо пов'язані з виробництвом вина, в яких зібрані етикетки, пляшки, виноробні машини, старовинні преси, документи та багато інших милих дрібничок.[7]

Відповідно з розвитком винного туризму набуло актуальності створення саме винних доріг, як їх невід'ємної частини. Даний тип доріг виступає, як основна частина винної інфраструктури. Винні дороги, самі по собі, являють собою маршрут, на якому знаходяться об'єкти, що тим чи іншим чином пов'язані з винною індустрією, але це лише одна частина поняття. З іншої сторони, винні дороги надають змогу туристам насолоджуватись чудовими пейзажами природи, на яких ростуть виноградники. Тобто винні дороги – це поєднання туристичного маршруту у сучасному розумінні цього поняття та пейзажних доріг.

Винний туризм у світі та Європі, зокрема, розвивається стрімкими темпами. Звичайно, найрозвинутішими регіонами винного туризму є країни, що займають провідні позиції за площею виноградників та кількістю виробленого вина. У світі досить популярними є винні дороги США, а саме в Каліфорнії, де виробляється 90% вина США. В Каліфорнії винні дороги проходять у долині Напа, де виробляються різноманітні вина і щорічно відзначається свято вина. Іще одними відомими дорогами є винні дороги Кейптауна в Південній Африці, що поєднують не лише чудові виноградники, а й гарну природу. У Європі передові позиції за площею виноградників займає Іспанія, Франція та Італія, саме тому ці країни мають найбільш розгалужену та розвинену систему винних доріг у всій Європі. Звичайно, Португалія, Австрія, Німеччина, Чорногорія, Словенія, Хорватія та Греція також мають винні дороги і розвивають винний туризм, але ці обсяги є незначними порівнюючи із вищезазначеними країнами-лідерами.

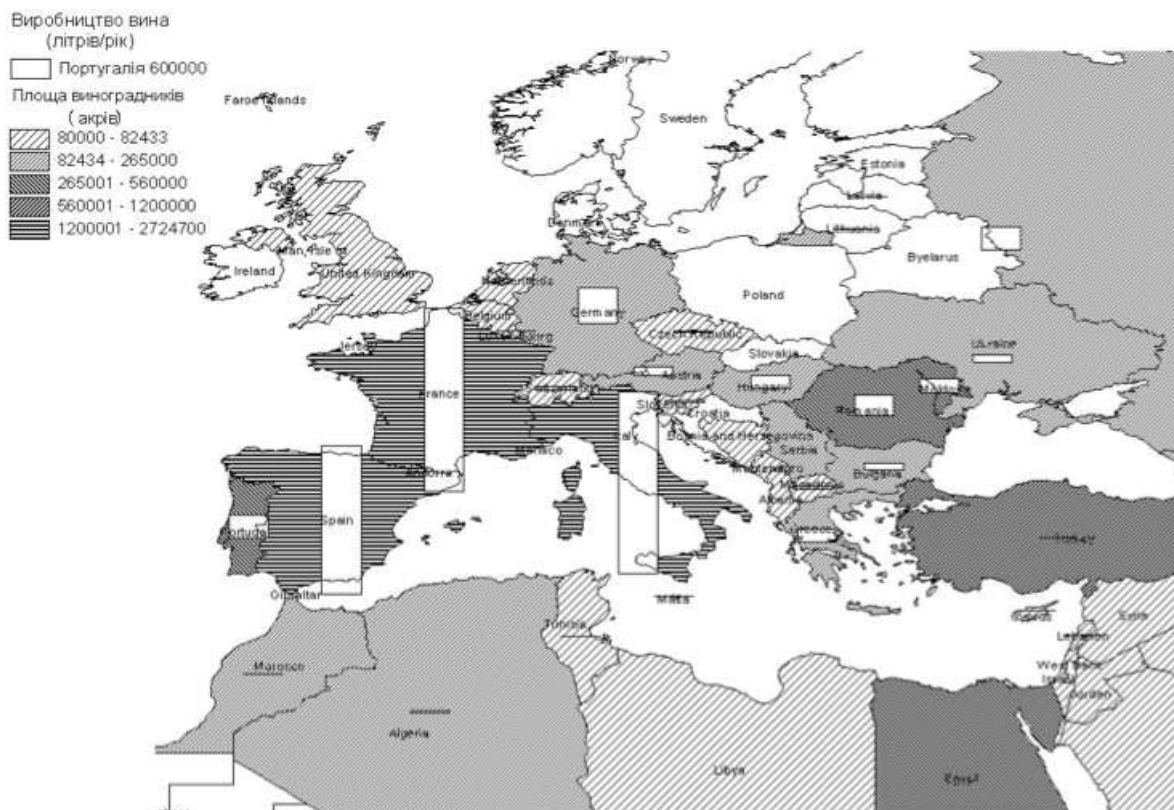

Рис. 1. Основні виробники вина Європейського туристичного регіону[3]

Франція охоплює величезну кількість виноробних регіонів, таких як: Божоле, Шаблі, долини Рони, Савоя, Юра, Оангедок-Руссільон та, звичайно, найвідоміші з них райони Провансу, Бордо, Шампань, Ельзасу, Лаури та Бургундії. Регіон *Шампань* раз на рік реалізує 300 млн. пляшок шампанського і вважається найбагатшим виноробним регіоном Франції.[10] Це найхолодніший з основних виноробних регіонів Франції. Шампанські (ігристі) вина можуть бути як білими так і рожевими.[2]

Неосяжні підвали з дегустацією відкриті для туристів в містечку Реймс. Екскурсії влаштовуються на фабриці шампанських вин «Поммері» і «Теттінгер». В «Поммері» знаходиться бочка ємністю 75 тис. літрів, а в «Теттінгері» визрівають 20 млн. пляшок шампанського. Шампанське «Руінар» виготовляється з 1729 р., і на даний момент тут може побувати кожен турист.[10] У цьому регіоні проходять Шампанська винна дорога, маршрут із Шампань в Ардени та інші. *Бургундія* розбита на 4 виноробних райони. Фактично в Бургундії представлена найбільша кількість найменувань вина та сортів винограду серед регіонів Франції. Площа, яку займає в Бургундії виноградними лозами становить приблизно 10% всіх французьких виноградників. В частині Йоне виноградники Шаблі створюють білосніжні неповторні сухі вина «Шардоне». Кот де Ньюї - батьківщина «царського» сорту «Шамбертен». У районі Кот-д'Ор, де роблять білосніжні вина «Картон-Шарлемань», «Пюліні-Монтраше» і «Шассань-Монтраше», для відвідування відкриті виноградники Мерсо і Пюліні. Район Макен прославився випуском сорту «Пуйї-Фюїсс» з мигдальним присмаком. Район Божоле, відомий листопадним святом Божоле Нуво, на якому куштують найсвіжіші яскраві вина останнього врожаю.[10] Найвідомішою та найпопулярнішою винною дорогою в Бургундії є маршрут Гранд Крю або «Золотий Схил», що проходить через 37 виноробних сіл та найкращих виноробень цього регіону.[11] Менш відомою, але досить цікавою є дорога винних погребів Бургундії, що проходить такі відомі виноградники: Поммар, Монтраше, Сантьоне.[12] У *Провансі* зосереджені найстаріші виноградники, які засновані в цьому регіоні Франції за часів грецьких поселень, що розташовувалися на березі Середземного моря.[10] Це найтепліший виноробний регіон Франції, який спеціалізується на рожевих та червоних винах, найвідомішими серед яких є: Прованс те Бандоль.[2] Прованс відомий такими винними дорогами: Кот-дю-Рон, Касі і Бандоль. Але найбільшим маршрутом є дорога вина та виноградників, якою туристи відвідують не лише кращі виноградники та виноробні Провансу, а й університет вина Сюз-ля-Русс.[12] *Луара* – це район, що славиться білосніжними винами «Мюськаде» і «Фолль Бланс» з фруктовим букетом. В давнину створенням вина займалися ченці в монастирях. Сьогодні тут створюють темні сорти «Каберне Фран», «Гаме» і «Гроль», також білосніжні вина «Шенен», «Совіньон» і «Піно д'Онїс». Тільки деякі сорти анжуйських вин володіють рідкісним для вина смаком меду і айви. У верхів'ях Луари теж створюють білосніжний "Совіньон", також темне вино «Піно Нуар». Одне з найкращих легких вин Луари з малиновим букетом створюють в Сомюре. А в Турені виноградників навіть більше, ніж замків. Саме тут роблять ігристе молоде вино "Вувре". І практично всі луарські виноградники відкриті для туристів, саме тому там проходить винна дорога виноградників, що простягається із заходу на схід цього виноробного регіону, від Нижньої Луари через Середню її частину до Верхньої Луари.[10] *Ельзас* - це регіон недосить відомий у світі, але

користується величезною повагою серед французів. В Ельзасі вирощують виноград наступних сортів: Рислінг, Гевюрцтрамінер, Піно Грі, Піно Блан, Піно Нуар і Мускат. Найвишуканіші сорти робляться з винограду, який був знятий пізньою осінню, коли ягоди вже почали замерзати від холоду або пліснявіти від вогкості. Столицею вин Ельзасу є регіон Кольмар, один із найпосушливіших у Франції. У серпні в Кольмарі проходить регіональна виставка вин, яка незмінно користується великою пошаною серед європейських виноробів. Найбільший виноградник у цих місцях - Харт.[2] У 1953 р. Ельзас була офіційно оголошена туристичним маршрутом. «Винна дорога» Ельзасу простягається приблизно на 170 км, від села Марленхеім до Тханн. По дорозі туристів чекає близько 1000 виноробів, де можна скуштувати відмінні ельзаські вина. Цей маршрут проходить через такі міста і села, як: Обернай, Рібевіль, Юнавір, Рикевір, Кольмар, Егішем, Тюркайм і Гебвіллер. [11] Винна дорога в Ельзасі починається з міста Страсбург та закінчується у містечку Танн, вона простягається уздовж гірського масиву Vogezов та проходить повз більшої частини виноробень в Ельзасі.[9] У Бордо виробляються червоні вина, що славляться на весь світ. І саме тут знаходиться кельтське село Бурдігала, в якій вперше була вирощена виноградна лоза. У Медок, самому знаменитому районі Бордо, має сенс побувати в Сент-Естефе, Пойак, Сен-Жюль'єна. В районі Грав вина роблять в Пессаке і Леон'яне. Лібурн славиться винами з Померли, Сент-Емільон і Канон-Фронзака. Роблять вина і в містах: Сотерн і Бордо. Багато виноробів дозволяють туристам побачити процес виготовлення вина і навіть взяти участь в його розливі у пляшки. Сорти «Шато Лафіт-Ротшильд», «Шато Латур», «Шато Мутон-Ротшильд», «Шато Марго» і «Шато О-Бріон» – одні з найдорожчих у світі. Особливо цінні сорти з півстолітньої витримкою йдуть з молотка за 10 тис. доларів за пляшку і навіть більше.[3] В Бордо знаходиться чудова винна дорога Медок, в якій є виноградники, що першими представляли Францію на Всесвітній виставці в Парижі. Даний маршрут включає в себе відвідування музею вина, ознайомлення з процесом виноробства, дегустацію вин та коньяку. Інша винна дорога – це річний маршрут, що проходить такими містами, як Бордо, Лібурн та Сент-Емільон.

В Італії налічується близько 140 винних доріг різної протяжності та наповненості.[3] Ці маршрути можна знайти у таких виноробних регіонах: Кампан'я, Апулія, Базіліката, Калабрія, Сардинія, Тоскана, Сіцилія та інші. В Італії найбільш відомою є *Винна дорога Альто Адідже*. Маршрут цього туру включає відвідини таких міст: Магре, Кортачча, Термено, Кальдаро, Аппьяно, Бальцана, Терлано, Мерано. У Магре знаходиться кілька виноробних господарств: вина Alois Lageder, Nals Margreid і Tenuta Lageder – останні виробляються за законами біодинаміки, тобто без застосувань хімічних добрив, враховуючи взаємозв'язок всього живого на Землі.[7] мКортачча розташована на елегантній терасі, з якої відкривається вид на виноградники, і починаються численні маршрути. У Термено є

виноробне господарство Elena Watch. Найтитулованіше вино від Elena Walch – гевюрцтрамінер, який є автохтонним сортом білого винограду з Альто Адідже. Кальдаро потопає в виноградниках, кипарисах і оливкових деревах. У центрі Кальдаро існує музей вина, експозиція якого розповідає історію місцевого виноробства. Апьяно називають землею замків, озер і вин. У Апьяно перебувають 25 виноробних господарств і 3 господарства, які виробляють граппу.[7]

Больцано – столиця Альто Адідже. Виноградники обступають Больцано з усіх боків, нападаючи на міські квартали. У Больцано є своє історичне господарство, яке так і називається «Больцано». Кооперативне господарство Cantina di Bolzano складається з двох виноробень: Cantina Gries, заснована в 1908 р. і Cantina Santa Maddalena, заснована в 1930 р. Кооператив включає близько 200 виноградарів. Мерано знаменитий Винним фестивалем, який проходить кожної осені, починаючи з 1992 р. У 1873 р. був побудований Курхауз, що складається з 13 залів і вміщає близько тисячі чоловік, в ньому розміщуються понад 500 виноробних господарств.[7] Регіон *Тоскана* був першим у Італії, який привернув увагу туристів зі всього світу. Саме тут розташовані такі виноробні господарства як: Castello di Ama, Marchesi di Frescobaldi, fattoria Le Pupille, Castello di Volpia, Altesin, що виробляють знамениті тосканські вина. Вважається, що кращі італійські вина роблять саме у Тоскані. А самим відомим алкогольним напоєм з червоного винограду є К'янті, Брунелло ді Монтальчіно, Нобіле ді Монтепульчано та Верначча ді Сан-Джамін'яно.[3] Саме щоб скуштувати ці вина було розроблено винні туристичні дороги: Брунелло ді Монтальчіно, Нобіле ді Монтепульчано, Верначча ді Сан Джамін'яно, Коллі ді Кандія та ді Луніджана, Колліне Луккезі та Монтекарло, К'янті Руфіна та Поміно, дорога Медічея Вин Кармін'яно, Колліне Пізане, К'янті Коллі Фьорентіні, Монтеспертолі, Торрес ді Ареццо, Коллі ді Маремма та багато інших.[6] Найцікавіші з них: Найкрасивіша *дорога К'янті Коллі Фьорентіні*, яка веде з Флоренції в Сієну, ще називається Віа К'нтіджана. Проїхати по ній - це оптимальна можливість побачити зону К'янті, де на кожному повороті зустрінеш середньовічні замки і виноробні господарства, що виробляють найвідоміше тосканське вино К'янті.[4] *Дорога Брунелло ді Монтальчіно* проходить маленьким затишним середньовічним містечком Монтальчіно на півдні Тоскани, що стоїть на пагорбі і оточене кріпосними стінами - центр виробництва одного з найзнаменитіших вин Італії - Brunello di Montalcino. Саме воно найчастіше зустрічається в щорічному рейтингу 100 кращих вин світу Wine Spectator. *Дорога Нобіле ді Монтепульчано* відома благородним вином такої ж назви, яке виробляють починаючи з XIV ст. в середньовічному містечку.[4] *Дорога Верначча ді Сан Джамін'яно* знаходиться на заході від К'янті в містечку Сан-Джамін'яно, де виробляють улюблене вино Мікеланджело, Верначча з Сан-Джамін'яно. Це перше біле сухе вино Тоскани, віднесене до найвищого класу вин.[4]

Венето – це один з найбільших італійських регіонів-виноробів. У Венето багато винних маршрутів, що проходять господарствами Рієгорап, Монтезово. Одним із популярних маршрутів є винна дорога озером Гарда, а також винна дорога шампанськими винами Просекко. У Фріулі-Венеція-Джулія розташоване господарство Лівіо Фелуджа, яке виробляє майже 650000 пляшок високоякісного фріульського вина щороку.[3]

Сицилія має також безліч винних доріг на будь-який смак, таких як: Алкамо, Провінції Мессіна, Марсали Терре ді Осідентед, Терре, Етне, Еріче, Монреале, дорога Тарга Флоріо, Валь-ді-Мадзара, Валь ді Ното.[13]

Іспанія вважається третім найбільшим виробником вина у світі та займає перше місце за площею зайнятих під виноградники земель. Сьогодні в Іспанії зареєстровано 39 виноробних регіонів на материку та два на островах.[3] З усіх регіонів можна виділити п'ять основних, які обов'язково варто відвідати всім знавцям і любителям іспанських вин: Ріоха, Рібера дель Дуеро, Андалусія, Панадес і Приорат.

Ріоха – це найвідоміший і успішний виноробний регіон Іспанії, в якому сьогодні зареєстровано найбільшу кількість виноробів, більше 1200. Ріоха є найпривабливішим напрямком винного туризму у 2013 році серед всіх виноробних зон світу, на думку престижного американського журналу Wine Enthusiast Magazine. Винний туризм в Ріосі з кожним разом стає все більш якісним і ексклюзивним. З'являються нові винні господарства, створені за дизайнерським проектам всесвітньо відомих архітекторів, шедеври сучасного мистецтва. Виноробні Ріохи, що увійшли до сотні кращих у світі в 2012 р.: Marquésde Murrieta, Lópezde Heredia, Roda. Одним з найбільш відвідуваних заходів є винна битва в Ріосі, яка проходить щороку 29 червня. Усі ці туристичні ресурси поєднує собою винна дорога “Культура вина”, що дозволяє ознайомитись з технологічними етапами, інноваціями у сфері виноробства.[8]

В *Андалусії* – виробляють найкращі кріплені вина Іспанії. Найвідоміше – Херес це кріплене вино, вироблене з білих сортів винограду. Серед кращих місцевих винних господарств можна відзначити González Byass, Lustau, Tradición, Romate, Osborne, Barbadillo, Alvaro Domescq. В Андалусії винна дорога проходить такими містами: Гранада, Марбел'я, Ронда та Херес.

Регіон *Рібера дель Дуеро* – важливий регіон виробництва червоного вина. Він розташований у самому центрі автономного спів товариства Кастілія і Леон. Для виготовлення червоних вин активно використовується виноград сорту Темпранільо. В даному регіоні є винна дорога, яка названа на честь цього регіону.[8]

Панадес (Каталонія), що славиться виробництвом іспанського ігристого вина Кава. Цю зону називають «країною Кава» не дарма - на цей регіон припадає 90% виробництва напою. Панадес пропонує найширший спектр туристичних послуг - від прогулянок виноградними угіддями та візитів до місцевих льоуху до організації ділових переговорів у цих

мальовничих землях. Винними дорогами цього району є дорога вина і кави Пенедеса, шлях Хато, Пріората та Лейди. Серед винних господарств, які неодмінно варто відвідати, - Parés Baltà, Giró Ribot, J. Miquel Jané, Cava Can Nadalde Boadella, Cavas Codorniu та ін.

Пріорат – це винний регіон, через гористу місцевість якого місцеві фермери змушені вдаватися до так званого терасній землекористуванню. В основному тут виробляють червоне вино. Одними з найвідоміших винних господарств є MasAlta, Celler de Capçanes, Mas d'en Gil, La Conreria d'Scala Dei, саме цими виноробнями і проходить винна дорога в Пріораті. [8]

Висновок. Винний туризм розвивається стрімкими темпами, саме тому винні дороги зазнають також стрімкого розвитку та популярності. Вони виступають одночасно, як туристична атракція та туристичний маршрут. Винні дороги складають важливу складову для подальшого динамічного розвитку винного туризму і вони виступають невід'ємною складовою інфраструктури цього виду туризму. На сьогоднішній день з'являється все більше винних доріг по всьому світу, найбільш відомими та розвиненими є дороги у Каліфорнії (США), Франції, Іспанії та Італії. Але існує і багато країн, в яких природні умови та інфраструктура дає змогу створювати винні дороги, такі як: Португалія, Хорватія, Греція, Чорногорія, Німеччина та інші. Цей досвід може бути цікавий для України, де існують райони розвиненого виноробства та відповідна інфраструктура. Матеріал буде корисний для українських туристичних фірм, які можуть включити до переліку своїх послуг винні тури закордоном.

Список використаних джерел

- 1.Смирнов І.Г. Пейзажні дороги у міжнародному туризмі: світовий досвід та застосування в Україні// Науково практичний збірник Географія та Туризм № 31 – К., 2015 – 33-43
- 2.Сологуб Ю.І. Особливості розвитку винного туризму Франції// Науковий часопис Національного Педагогічного університету імені М. П. Драгоманова – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова., 2012 – 28-33 с.
3. Шияна П.Л., Басюк Д.І. Актуальні проблеми управління виноградно-виноробним комплексом. – К-П.: ПП Зволейко Д.Г., 2014 – 107-122, 189 с.
4. Винные дороги Тосканы// Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.firenze-tour.it/винные-дороги-тосканы/>
5. Винный туризм// Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.wines.bg/world/touring.html>
6. Города Итальянской Тосканы // Електронний ресурс. Режим доступу: http://toscanaguide.ru/turi/?target=vinnie_dorogi_toskani
7. Итальянское вино// Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.vinoitaliano.ru/vino_tourizm_museo.html
8. Русский журнал в Италии// Електронний ресурс. Режим доступу: <http://revistarusa.net/vinniy-turizm/>
- 9.Туристический порта Cult-turist// Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.cult-turist.ru/blog/Alejandro_Magno/646
10. Coral Travel// Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.paradisetime.ru/country/vine_france.html
- 11.French Trip// Електронний ресурс. Режим доступу: <http://frenchtrip.ru/cities/dijon/la-route-des-grands-crus/>
- 12.Project France// Електронний ресурс. Режим доступу: <http://projectfrance.ru/tour/дорогами-винных-погребов-бургундии>
13. TourGourMania// Електронний ресурс. Режим доступу: <http://tourgourmania.com/marshruty/vinnye-dorogi/italija-vinnye-dorogi-yuga.html>

Список использованных источников

1. Смирнов И.Г. Пейзажные дороги в международном туризме: мировой опыт и применение его в Украине// Научно-практический сборник География и Туризм № 31 – К., 2015 – 33-43.
2. Сологуб Ю.И. Особенности развития винного туризма Франции// Научный журнал национального Педагогического университета имени М.П.Драгоманова. – К.: НПУ им. М.П. Драгоманова., 2012 – 28-33 с.
3. Шияна П.Л., Басюк Д.И. Актуальные проблемы управления виноградно-винодельческим комплексом. – К-П.: ПП Зволейко Д.Г., 2014 – 107-122, 189 с.
4. Винные дороги Тосканы// Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.firenze-tour.it/винные-дороги-тосканы/>
Wine roads of Toscana// Electronic resource. Access mode: <http://www.firenze-tour.it/винные-дороги-тосканы/>
5. Винный туризм// Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.wines.bg/world/touring.html>
Wine tourism// Electronic resource. Access mode: <http://www.wines.bg/world/touring.html>
6. Города Итальянской Тосканы // Электронный ресурс. Режим доступа: http://toscanaguide.ru/turi/?target=vinnie_dorogi_toskani
Italian cities of Toscana// Electronic resource. Access mode: http://toscanaguide.ru/turi/?target=vinnie_dorogi_toskani
7. Итальянское вино// Электронный ресурс. Режим доступа: http://www.vinoitaliano.ru/vino_tourizm_museo.html
Italian wine// Electronic resource. Access mode: http://www.vinoitaliano.ru/vino_tourizm_museo.html
8. Русский журнал в Италии// Электронный ресурс. Режим доступа: <http://revistarusa.net/vinniy-turizm/>
Russian magazine in Italy// Electronic resource. Access mode: <http://revistarusa.net/vinniy-turizm/>
9. Туристический портал Cult-turist// Электронный ресурс. Режим доступа: http://www.cult-turist.ru/blog/Alejandro_Magno/646
Touristic resource Cult-turist// Electronic resource. Access mode: http://www.cult-turist.ru/blog/Alejandro_Magno/646
10. Coral Travel// Электронный ресурс. Режим доступа: http://www.paradisetime.ru/country/vine_france.html
Coral Travel// Electronic resource. Access mode: http://www.paradisetime.ru/country/vine_france.html
11. French Trip// Электронный ресурс. Режим доступа: <http://frenchtrip.ru/cities/dijon/la-route-des-grands-crus/>
French Trip// Electronic resource. Access mode: <http://frenchtrip.ru/cities/dijon/la-route-des-grands-crus/>
12. Project France// Электронный ресурс. Режим доступа: <http://projectfrance.ru/tour/дорогами-винных-погребов-бургундии>
Project France// Electronic resource. Access mode: <http://projectfrance.ru/tour/дорогами-винных-погребов-бургундии>
13. TourGourMania// Электронный ресурс. Режим доступа: <http://tourgourmania.com/marshruty/vinnye-dorogi/italija-vinnye-dorogi-yuga.html>
TourGourMania// Electronic resource. Access mode: <http://tourgourmania.com/marshruty/vinnye-dorogi/italija-vinnye-dorogi-yuga.html>

References

1. Smyrnov Y.H. Peyzazhnyye dorohy v mezhdunarodnom turyzme: myrovoy opyt y primeneniye ego v Ukraine// Naukovo praktichesky sbornyk Neohrafiya y Turyzm # 31 – K., 2015 – 33-43.
2. Solohub Yu.Y. Osobennosty razvytyya vynnoho turyzma Frantsyy// Nauchnyy zhurnal natsyonal'noho Pedahohycheskoho unyversyteta ymeny M.P.Drahomanova. – K.: NPU ym. M.P. Drahomanova., 2012 – 28-33 s.
3. Shyyana P.L., Basyuk D.Y. Aktual'nye problemy upravlenyya vynohradno-vynorobnym kompleksom. – K-P.: PP Zvoleyko D.H., 2014 – 107-122, 189 s.

4. Wine roads of Toskana// Electronic resource. Access mode: <http://www.firenze-tour.it>
5. Wine tourism// Electronic resource. Access mode: <http://www.wines.bg/world/touring.html>
6. Italian cities of Toskana// Electronic resource. Access mode: http://toscanaguide.ru/turi/?target=vinnie_dorogi_toskani
7. Italian wine// Electronic resource. Access mode: http://www.vinoitaliano.ru/vino_tourizm_museo.html
8. Russian magazine in Italy// Electronic resource. Access mode: <http://revistarusa.net/vinniy-turizm/>
9. Touristic resource Cult-turist// Electronic resource. Access mode: http://www.cult-turist.ru/blog/Alejandro_Magno/646
10. Coral Travel// Electronic resource. Access mode: http://www.paradisetime.ru/country/vine_france.html
11. French Trip// Electronic resource. Access mode: <http://frenchtrip.ru/cities/dijon/la-route-des-grands-crus/>
12. Project France// Electronic resource. Access mode: <http://projectfrance.ru/tour/>
13. TourGourMania// Electronic resource. Access mode: <http://tourgourmania.com/marshruty/vinnye-dorogi/italija-vinnye-dorogi-yuga.html>